

Dyreallergi

De aller fleste pelskleddede dyr, og dermed de vanligste kjæledyrene, kan utløse allergiske reaksjoner.

Det er ikke selve pelsen, men allergener (proteiner) i dyrenes talg- og spyttkjertler og urin man reagerer på. Dette er små luftbårne partikler som blander seg med annet støv i luften. Når denne luften pustes inn, kan det gi allergiske reaksjoner. Støv fra hest, hund og katt inneholder 10–20 ulike allergifremkallende stoffer.

Hvem kan få dyreallergi?

Det er vanligst å utvikle allergier i barneårene. Dyreallergi er vanlig blant personer som har astma og forekommer da gjerne ved siden av middallergi. Hvis barn ikke har vist noen tegn til allergi ved 12-14 års alder, er sjansen for å utvikle dyreallergi mindre, men også voksne kan utvikle dyreallergi.

Det kan være vanskelig å forutsi hvilke dyr man vil komme til å reagere på. For å utvikle allergi, må man først ha vært i kontakt med det bestemte allergenet, og det kan ta langt tid før allergisymptomene viser seg.

Forekomst

Det antas at cirka 15 prosent av befolkningen har allergi mot pelsdyr, og allergi mot katt er den mest vanlige. Hver tiende nordmann er allergisk mot katter.

Hvilke dyr kan gi allergi?

De aller fleste kjæledyrene vil som nevnt kunne gi allergi, inkludert minigriser, hårløse mus, chinchilla og korthårede kinesiske pudler. Små dyr som midd, mygglarver og kakerlakker kan også gi allergi.

Hest og katt er de dyrene som har de "sinteste" allergenene. Hesten er stor og avgir større mengder allergener enn små dyr. Katter har stor bevegelsesradius og vil spre allergener overalt hvor de ferdes. Hunder lever tettest på mennesker.

De eneste kjæledyrene som ikke gir allergi er akvariefisk (men noen kan reagere på foret som fisken mates med), og krypdyr, for eksempel skilpadde. I Norge har det vært forbud mot å importere krypdyr, men i 2017 ble forbudet fjernet for 19 typer reptiler. Du kan lese mer på Mattilsynets nettsider.

Er noen hunder allergivennlige?

Det korte svaret er nei. Det er mange som mener at de tåler enkelte hunderaser bedre enn andre, og det kan stemme, men det finnes dessverre ingen hunderaser som er helt allergifrie. Hvilke hunder man tåler bedre enn andre vil variere fra person til person. Det er forskjell på hvor mye og hvilke allergener de ulike hunderasene avgir, men alle raser produserer allergener – små eller store, lite eller mye pels.

Det er ikke pelsen i seg selv som forårsaker reaksjoner hos allergikere. Det man er allergisk mot, er hundens proteiner. De finner man i hundens urin, spytt, hudceller og talgkjertler. Men siden også fester seg i pelshårene, vil man også reagere på pelsen.

Diagnostisering

For å fastslå om man har allergi mot et dyr, kan blodprøve eller prikktest utføres. Hvis det allerede foreligger allergi mot dyrearten, vil en slik test falle positivt ut. Det går imidlertid an å ha en positiv test uten at man opplever symptomer på allergi.

Det er ikke mulig å teste ut på forhånd om et barn vil tåle et bestemt dyr. Et negativt resultat på en prikktest, kan ikke forutsi noe om fremtidige reaksjoner.

Symptomer og behandling

Vanlige reaksjoner er tett, rennende nese, kløende og rennende øyne og astma. Noen kan også få eksem og elveblest. Eksponering for katteallergen har vist seg å være en særlig risiko for akutt astma.

Å fjerne det allergifremkallende dyret fra dyreallergikerens omgivelser er den viktigste og mest effektive behandlingen. Å fore-

bygge dyreallergi med medisiner som kortisonholdig nesenspray og/eller antihistaminer, enten i form av tabletter, inhalasjons-spray, nesenspray eller øyedråper, er ingen god løsning, men kan være nødvendig i perioder dersom det ikke er mulig å unngå å bli eksponert for dyreallergen.

Immunterapi eller såkalt allergivaksinasjon, der hund- eller katteallergener sprøytes inn under huden – kan ha en gunstig effekt på sikt, men forutsetter at det allergifremkallende dyret er fjernet fra allergikerens hjemmemiljø.

Forebygging/beskyttelse

Her er det viktig å skille mellom såkalt sekundær og primær forebygging.

Sekundær forebygging: ved påvist allergi mot et pelsdyr, bør første forebyggende råd være ikke å anskaffe kjæledyret. Men dyreallergener er vanskelig å unngå helt fordi dyrehår fester seg til klærne som folk har på, og vil således finnes på skoler, i barnehager og offentlige transportmidler.

Hvis en eller flere av barna har dyreallergi, bør barnehagepersonell og lærere be andre foreldre om å iføre sine barn klær som ikke har vært i kontakt med dyr. Det er også viktig at yttertøy henges på gangen og ikke tas inn i klasserommet. Det bør være generelt forbud mot katt og hund i barnehager og skoler.

Ulike vaskemidler som kan smøres på dyret for å redusere mengden allergener, har vært lansert som middel mot dyreallergi, men foreløpig foreligger det lite forskning som viser at dette faktisk har en effekt. Allergmengden i pelsen på en katt reduseres også ved vanlig vasking og bading, men anbefales likevel ikke som et middel mot dyreallergi. Selv om katten vaskes, vil det finnes katteallergener i husstøvet. En annen sak er at hyppig vasking av dyret grenser til dyreplageri.

Primær forebygging: Det finnes nå ikke lenger grunnlag for å fraråde noen å skaffe seg hund eller katt dersom man vil forebygge utvikling av astma eller allergi,

selv ikke der det forekommer allergier i familien.

En nylig publisert studie basert på data fra omtrent 20 000 europeiske barn fulgt fra fødsel til skolealder, fant verken økt eller redusert risiko for astma eller allergi ved kjæledyrhold hjemme. Dyrehold hos spedbarn i allergidisponerte familier synes altså ikke lenger å spille noen rolle for utvikling av astma og allergi senere i livet.

Kjæledyrhold gir mye glede i mange familier. Før en allergiker går til anskaffelse av dyr, bør man derfor første teste seg gjennom prikktest eller blodprøve for å se hvorvidt man har lagd allergiantistoffer mot katt, hund eller hest uten foreløpig å ha fått allergiske symptomer. Personer som har lagd slike antistoffer vil ikke nødvendigvis få en allergisk reaksjon mot dyrene, men de er disponert for å gjøre det.

Husk at det kan være vanskelig å kvitte seg med et kjæledyr man har knyttet seg nært til hvis man begynner å reagere allergisk på det. Derfor bør foreldrene også vurdere om man er villige til å ta en slik risiko, hvis barnet skulle utvikle dyreallergi. Foreningen for omplassering av dyr FOD, kan kontaktes om dette blir nødvendig.

Kan dyr beskytte mot astma og allergi?

Nyere studier tyder på at dyrehold tidlig i livet, kan beskytte mot utvikling av astma og allergi. Resultatene forklares dels ut fra at man kan utvikle toleranse mot dyreallergen og dels ut fra at dyr bringer med seg ulike typer bakterier som kan styrke immunsystemet. Men resultatene så langt har ikke vært entydige.

Det er behov for mer forskning på området, før man vil kunne anbefale noen å skaffe seg kjæledyr for å forebygge astma og allergi.

Artikkelen er publisert på Norges Astma- og Allergiforbundets webside (naaf.no) og er sist revidert i oktober 2017.